

4.2 Rechtsstaat en criminaliteit

De rechtsstaat is voortdurend in ontwikkeling: bijv. steeds meer aandacht voor rechtshandhaving

Wetgevende macht: regering en parlement regering doet wetsvoorstellen
parlement besluit

Uitvoerende macht: regering (met behulp van ambtenaren)

↓

m.b.t. criminaliteit zijn de taken: a. opsporen van strafbare feiten
b. vervolgen van verdachten

Dit vindt plaats onder politieke verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie.

De organisatie die effectief belast is met de uitvoering: Openbaar Ministerie met OvJ's

Wettelijke randvoorwaarden:

Wetboek van Strafrecht

- legaliteitsbeginsel
- maximumstraf per delict is vastgelegd
- "ne bis in idem" regel [staat nu ter discussie]
- geen straf zonder schuld
[wettig en overtuigend aangetoond!]
- verjaringstermijnen

Wetboek van Strafvordering

- eerlijk proces door onafhankelijke rechter(s)
- uitgaan van "veronderstelling van onschuld"
- verplichte procedures → vormvoorschriften
- regels m.b.t. dwangmaatregelen
[bijv. voorarrest, voorlopige hechtenis]
- rechten voor verdachten m.b.t. verdediging
- rechten voor slachtoffers
[bijv. verhaal doen, schadevergoeding]

4.3 Dilemma's en spanningen

dilemma lastige keus (die nooit tot complete tevredenheid leidt) tussen twee mogelijkheden

Dilemma m.b.t. criminaliteitsbestrijding:

Wat moet voorrang hebben: rechtsbescherming of rechtshandhaving?

Spanningen:

- wat mag de overheid aan informatie verzamelen en bewaren?
- grondrechten en algemene identificatieplicht
- wet **BOB**
- taak van de politie: handhaven openbare orde of opsporen strafbare feiten?
- positie van het Openbaar Ministerie:
- opsporen van strafbare feiten
- vrijheid van OvJ om "vrijspraak" te eisen
- opportunitiebeginsel
- welke zaken komen (waarom) wel of niet voor de rechter?
- wetgeving en rechtspraak
Vb. van jurisprudentie bij euthanasie

4.4 **Klassenjustitie (selectief optreden bij politie, OM en rechters?)**

Klassenjustitie

in het strafrecht betekent dat mensen met een bep. achtergrond* voor hetzelfde of een soortgelijk vergrijp zwaarder gestraft worden dan mensen uit andere (hogere) "milieus".

* bijv.: lagere sociale milieus, werklozen, allochtonen, recidivisten

Verklaringen voor het bestaan van klassenjustitie

- verdachten uit "betere" kringen zijn beter in staat om hun belangen (te laten) behartigen
- OvJ's en rechters kunnen t.a.v. zwakkere sociale milieus bevooroordeeld zijn (= uitgaan van stereotype percepties)

Politie, OM en rechters verwachten (wellicht) bepaald gedrag bij personen uit een bepaalde groep en handelen daarnaar: zo ontstaat een "selffulfilling prophecy", d.w.z. een voorspelling die wel uit moet komen op basis van bepaalde uitgangspunten of opvattingen.